

KOČEVSKI SLOVENEK

Izhaja vsakega 5., 15. in 25. dne v mesecu; če je na tak dan praznik, dan prej. — Pos. štev. 1.— din.; letna naročnina 30 din., v zamejstvu 60 din. — Poštno-črk. rač. št. 17.735
Oglaš po ceniku. — Izdaja konz. lista, čigar predst. je Karel Škulj, župnik v Dol. vasi pri Ribnici. — Urednik Andrej Struna, Kočevje. — Tiska tiskarna I. Pavliček, Kočevje

Bodimo ponosni, da smo Slovenci!

Naša od Boga samega dana zapoved je, ljubiti svoj narod. Posamezne člane naroda veže posebno krvno sorodstvo, izhajajo od istih prednikov, so torej nekaka razširjena družina in že to dejstvo nam nalaga dolžnost ljubezni do lastnega naroda. Slovenski narod je veja mogočnega slovanskega drevesa, ne je sicer velika, toda krepka in sočna, ki je rodila in še rodi in polaga sadove na oltar kulture, znanosti in umetnosti.

Slovenci večkrat čujemo prezirljiv očitek, da sploh nimamo zgodovine, da se ne moremo ponášati s slavno preteklostjo. Res je, da v naši zgodovini zamanj iščemo poglavij o kakih mogočnih zmagovitih vladarjih, da isto ne moremo govoriti o kakšnih velikih vojnih in osvajalnih podvigih Slovencev ali slovanske nadoblasti nad drugimi narodi. Toda kljub temu je naš narod lahko ponosen, Eno izmed njegovih izvršil velika dela. Eno izmed poglavitnih je to, da je v najneugodnejših okoliščinah, pri vsej svoji maloštevnosti in politični odvisnosti ohranil samega sebe.

Naši predniki so se naselili od vseh Slovanov najgloblje proti zapadu. Zasedli so ozemlje od Blatnega jezera na Madžarskem do Furlanske nižine in Taljamenta v Italiji, do Donave na severu in na jugu prav do Jadranskega morja. V novi domovini je čakala Slovence težka naloga, da branijo sebe in slovanstvo kot skrajna slovanska straža na zapadu pred močnimi in pohlepniimi sosedi. Na to prehodno slovensko ozemlje je bil vedno hud pritisk, ki ga je naš narod uspešno vzdržal. Z najrazličnejšimi sredstvi so skušali tujerodci naš narod potujčiti. Njihova borba je bila razmeroma lahka. V svojih rokah so imeli vsa sredstva, da dosežejo svoj namen, saj smo jim bili Slovenci skozi dolga stoletja politično podrejeni in to prav do leta 1918.

Ko so se pred davnimi stoletji naši predniki naselili na današnjem slovenskem ozemlju, so bili vsi svobodnega rodu. Domače slovensko plemstvo je vodilo svoj narod. Ti naši plemiči so polagoma izginili, ko pa smo prišli pod tujo nadoblast. Nekaterim so tuji gospodarji plemstvo odvzeli, še več se jih je prostovoljno potujčilo, da so lahko obdržali svoje visoke položaje. Tako smo ostali Slovenci do današnjih dni brez plemstva, ki je imelo pred stoletji silno važno besedo v naših političnih vprašanjih.

Toda naš narod je bil hkrati tudi brez meščanstva. V mesta so se sicer preseljevali večinoma prebivalci slovanskega podeželja, ki pa so kot meščani le prekmalu pozabili na svojo slovensko narodnost. Ti meščani so bili torej večinoma slovanskega pokoljenja, a v narodnostnem oziru so nam bili več v škodo, kot v korist, ker splošno niso čutili slovensko.

Iz tega razvidimo, da se slovenstvo ni moglo opirati ne na plemstvo ne na meščanstvo. Slovenstvo je moral braniti slovenski kmet, ki se je nahajal v skrajno težkem položaju. Ko smo prišli Slovenci politično pod tujce, so nas isti tudi gospodarsko usuznjili. Stan svobodnjakov je vedno bolj izginjal, kmet je postal popolnoma odvisen od graščaka, čigar last je bila zemlja, ki jo je kmet obdeloval. Približno šele pred kakimi stopetdesetimi leti je dobil slovenski kmet toliko pravic, da se je lahko nekoliko svobodneje gibal, da se je smel poročiti brez graščakovega dovoljenja, da

Prezvzišeni g. dr. Gregorij Rožman, ljubljanski škof, je 1. avgusta praznoval desetletnico škofovskega pastirovanja.

Tudi mi kočevski Slovenci z globokim spoštovanjem in gorečim srcem prosimo Boga, da nam našega nadpastirja in prevzišnega škofa dr. Rožmana še dolgo ohrani na stolici sv. Maksimina z željo, da bi obhajali še veselejše jubileje njegovega vladanja, ko bodo srečno prebrodene zmede sedanjega časa.

Hvaležni moramo biti Previdnosti božji, da v škofu Gregoriju ni izbrala samo nadpastirja, vrednega velikega predhodnika, temveč mu je podarila tudi vse tiste zmožnosti, ki so potrebne voditelju na takem mestu prav v sedanji do dna razburkani dobi.

Škof dr. Rožman je škof katoliške akcije, ki je zajela naše osebno, družinsko versko življenje, pa tudi udejstvovanje na polju javnega narodnega življenja.

Pod njegovim vodstvom smo imeli dve najlepši in največkrat manifestaciji krščanske pobožnosti: jugosl. eharistični shod leta 1935 in mednarodni shod Kristusa Kralja leta 1939, ki sta zbrala slovensko ljudstvo v resnični pobožnosti, čiščenju in v zahvali in prošnji do Boga.

Kako skrbi Prezvzišeni za naše izseljence! Leta 1935. jih je obiskal v Ameriki in stoji še vedno na čelu Rafaelove izseljeniške družbe.

Za vse pobude in energijo se moramo zahvaliti modremu vodstvu škofa dr. Gregorija Rožmana.

je mogel po lastni volji zbirati poklice svojim otrokom. Zemlja, ki jo je obdeloval, je postala njegova last šele v letu 1848. In ta Slovenec kmet-tlačan je moral skozi dolga stoletja braniti slovensko grudo pred pohlepniimi tujci.

Sedaj se pa ozrimo nekoliko v zgodovino in si ogledimo nekoliko primerov. O starih Rimljanih, ki so imeli vse pogoje za svoj narodni obstoj, govore danes le še mrtvi zgodovinski spomeniki. Mogočeni imperalistični narod, ki se mu je nekoč klanjal skoro ves tedaj znani svet, je propadel, odnosno se porazgubil med razne druge

narode. Navedimo še dva primera iz naše slovanske zgodovine. Nekdaj močni severnoslovanski rod se je popolnoma tako asimiliriral v germanstvu, da tvorijo danes njegovi potomci elito najizrazitejšega germanskega naroda. Poglejmo Polabske Slované, ki so bili na severu v sličnem položaju kot mi na jugu, le da so imeli v posesti obširnejše ozemlje. Toda od njih se je ohranila le neznatna peščica Lužiških Srbov, vse drugo pa je vtonilo v valovih.

Naš slovenski narod pa je kljub svoji številčni neznatnosti kljuboval vsem pritiskom potujčevanja in stoji, četudi nekoliko okrnjen, kot najsevernejša slovanska straža ob Jadranskem morju. Ohranil si je tudi vso svojo narodno imovino, to je skupino posameznih pojmov o obstoju in samobitnosti slovenskega naroga. Ti pojmi so vprašanje samostojnega slovenskega jezika, vprašanje slovenske narodne noše, slovenskih običajev, naših narodnih pesmi, pregovorov, je vprašanje našega gospodarstva, miselnosti, književnosti in umetnosti, skratka, je vprašanje naše kulturne vrednosti. Vse to je mišljeno v pojmu narodne imovine.

Še višji pojem pa je obsežen v besedi slovenstvo. Ta vsebuje še mnogo več, vsebuje skrb in ljubezen do vsega, kar je naše in mora naše tudi ostati. V pojmu slovenstvo je skrita naša srčna želja, vse to, kar je last preprostega in izobraženega slovenskega ljudstva: gojiti, ohranjovati, dvigati in izpopolnjevati. Vse to naše delo in mišljenje, vsa ta ljubezen je obsežena v pojmu slovenstva.

Veliko gorja je pretrpel naš narod v svoji zgodovini. Zatiran je bil in preganjan. A rasel in razvijal se je kljub temu in se razvil v najkulturnejši slovanski narod. Naša kultura tekmuje s kulturo zapadnoevropskih narodov. Slovenska hiša se blešči od svoje vzorne čistosti in urejenosti. Vsaka najmanjša stvar od znamenja na polju do cvetja na oknu, izza katerega odmeva zvonka pesem slovenskega dekleta, nam priča o nepokvarjeni duši Slovence. Slovenska pesem je najlepša, slovenski fant najpostavnejši, slovensko dekle najbrhkejše.

Slovenec je pravi jugoslovanski tip; je odločen kakor Bolgar, romantičen in hraber kakor Srb, dober in prevdaren kakor Hrvat; je pa kot vsak Jugoslovan skromen, gostoljuben in pošten. Slovenski narod odlikujejo izredna delavnost, plemenitost in miroljubnost, ki pa je le dokaz naše pripravljenosti čuvati in braniti svoje. Gostoljubnost Slovencev ima izvor v njihovi slovanski krvi. Ko stopiš čez prag slovenske hiše, domači najprej izrazijo veselje za čast, ki si jim jo izkazal z obiskom ter te prosijo, da se čutiš pri njih kakor doma. Slovenec je otroško veren, obenem pa tudi zelo izobražen. Knjiga je pri vseh slojih spoštovana, kar nam priča že dejstvo njene razširjenosti, saj znaša navadna naklada knjige od 3000 do 6000 izvodov in to pri komaj dvomilijonskem narodu.

Bratje Slovenci in sestre Slovenke! Ljubimo svoj narod, ljubimo svojo rodno zemljo z vsem srcem, z vsemi mislimi, z vsemi žrtvami! Enako ljubezen pa izkazujejo tudi naši narodni državi in naši kraljevski dinastiji po geslu, ki ga je pred kratkim javno podal ugleden slovenski voditelj z besedami: „Ob prestolu našega kralja smo trdni in varni, če se pa ta zruši, vtone mahoma svoboda Slovencev in kmalu slovenski narod sam.“ Ponovno slovesno prisezimo neomajno zvestobo naši vladarski hiši, bodimo zavedni Jugoslovani in ponosni, da smo Slovenci!

Notranji pregled

Državni proračun za leto 1940-41 - proračun miru

Proračun je oddal javnosti finančni minister dr. Šutej v Ljubljani, najprej časnikarjem, za tem pa še v ljubljanskem radiu. V primeri z lanskim letom so se državni izdatki zvišali za nekaj več, kakor dve milijardi in znašajo sedaj 14 milijard din. Spričo sedanjih svetovnih dogodkov, ki so tudi naši državi natovorili nova bremena, ki so v zvezi z zavarovanjem naše nevtralnosti in našega miru, je naravnost čudno, da je mogel finančni minister izhajati s tako nizkim povečanjem proračuna, pri tem pa se še spomniti državnih uradnikov, ki jim je povišal mesečne prijeme, da bi jim pomagal olajšati težave nastopajoče draginje. Podčrtati moramo dejstvo, da se je vlada spomnila pri draginskih dokladah posebno manj plačanega uradništva in tistega, ki ima družine s številnimi otroci. Ta socialna poteza državnega proračuna se zelo svetlo odraža v politiki sedanjega režima. Razume se, da je morala vlada spričo negotovih razvojev v bodočnosti investiti najstrožje varčevanje v vse panoge državne uprave ter tu pa tam poiskati novih virov za povečane izdatke. Varčevanje nam ne bo v kvar, zvišanje nekaterih davkov in taks pa je takšne narave, da socialno slabemu človeku ne bo prizadejalo nobene bolečine. Proračun finančnega ministra dr. Šuteja, odnosno sedanje vlade je v vseh krogih države imel najboljši odjek, istočasno pa je imel dober odmev tudi v tujini, ki smo jo tudi s tem prepričali, če jo je bilo še potrebno prepričevati, da je naša država trdno odločena, da ostane izven vojnega meteža, čemur odgovarjajo tudi postavke, namenjene za narodno obrambo. Naš vojni proračun, kakor ga je nazval finančni minister dr. Šutej, je proračun miru.

Boj proti framazonstvu - lože se razširile - delovanje prepovedano - zahteva po odstranitvi framazonov na vodilnih mestih

Notranjepolitično življenje pretekle dni ni prineslo nobenih razvojev. Omeniti je potrebno le to, da so se framasonske lože spričo vedno bolj osredotočenega napadanja na delovanje framasonskih lož, odločile, da napravijo samomor. Objavile so, da se — same razidejo. S tem seveda poglavje našega boja proti vplivu framasonstva v Jugoslaviji ni končano. Kajti ni zadosti, da se framasonski bratje sedaj s površine poskrivajo v podzemlje. Časopisni boj proti masonskim ložam — boj, ki se ga je udeležilo vse svobodno časopisje Jugoslavije — ni zahteval samo tega, da se svobodomiselnost lože razpuste, zahteval je predvsem in še vedno zahteva, da

se masonski bratje, ki sedijo na mnogih vodilnih mestih, s teh mest odstranijo. Zdravemu jugoslovanskemu ljudstvu je vseeno, če nekateri menijo, da morajo biti člani lož. To je njihova stvar. Kar jugoslovansko ljudstvo zahteva, je to, da tisti, ki se javno ali pod krinko prištevajo masonskim ložam, umaknejo z vseh vodilnih mest javnega življenja. To drugo poglavje boja proti framasonom pa se šele začneja in ga prostovoljni samomor svobodnozidarskih lož nikakor ni dosegel, da bi se poglavje ne nadaljevalo z neizprosno doslednostjo.

Slovenski delavski romarski dan

Za Vel. Šmaren letos prireja Zveza združenih delavcev romanje svojega organiziranega delavstva. K soudeležbi na romanjih vabi organizacija vse ostalo verno slovensko delavstvo. Po določenem programu bodo tako slovenski delavci, ki jih družijo katoliška vera in slovenska narodnost ter skupni stanovski interesi, romali v Marijina svetišča in k Marijinim oltarjem.

Na teh romanjih bodo delavci poudarili svojo zvestobo veri očetov, svojo usmerjenost v slovensko narodno skupnost. Ko velik del slovenskega naroda že danes pripada delavskemu stanu, ko se dežela vsako leto bolj industrijalizira in se narod proletarizira, vstajajo nove razmere, novo čustvovanje in novo hotenje. Da bi pri svojem delu našli trdnih skupnih smernic za bodoče stanovsko delo, zato bodo delavski romarji molili in o tem se bodo tudi pomenili na svojih božjepotnih zborovanjih.

Organizacija pripravlja devet romarskih božjepoti in devet z božjo potjo združenih versko organizacijskih zborovanj. Sešli se bodo tako na Vel. Šmaren slovenski delavci na sledečih božjepotnih krajih: Ljubno pri Brezjah, Šmarna Gora, Homec pri Kamniku, Nova Štifta pri Ribnici, Sv. Planina nad Trbovljem, Gora Oljka, Ptujška gora, Jeruzalem in Gorea pri Sv. Peter pri Mariboru.

Dosti imamo vzrokov, tako pravi okrožnica organizacije, da romamo k Mariji. Javno bomo izpričevali, da se svet brez Boga prav urediti ne da. Preko častne borbe za pravično družbo ne smemo pozabiti zadnjega, višjega namena človekovega. Prosili bomo za nas same, za naše svojece, za slovenski delavski stan, za ves narod. Prosili bomo za izgubljene delavce, da se po milosti vrnejo nazaj k Bogu. Molili bomo, da nam po Marijini priprošnji Bog prizanesse s preizkušnjo teh navarnih časov in da po božjem razsvetljenju ob vztrajnem delu prav rastemo v lepšo bodočnost.

Prav je, da se vse verno slovensko delavstvo

na Vel. Šmaren pridruži navedenim deveterim romanjem. Zaveden slovenski delavec se bo z veseljem odzval temu organizacijskemu klicu in pohitel k Materi božji z mnogimi preizkušeni tovariši in njihovimi družinskimi člani, da zase in zanje, za stan in za narod in za njegovo vodstvo izprosi Marijine priprošnje, božje pomoči in lepšo bodočnost.

Vel. Šmaren naj tako zajame lepa organizacijska zamisel in naj slovenski delavski stan, pa tudi njegove prijatelje ta dan združi pri Materi vseh milosti in Kraljici miru.

Več jasnosti!

„Deutsche Nachrichten“ iz Zagreba prinašajo pritožbo, ki sta jo napravila Josef Schober, prokurist pri Lesni industriji na Kočevskem, ter dr. Georg Röthel, zdravnik, predsednik bivšega društva „Deutsches Studentenheim“, na vlado v Belgradu proti temu, da bi šel „Dijaški dom“ v Kočevju na dražbo, kot je to bilo odločeno.

Pripomnili bi še samo, da je društvo Dijaški dom v Kočevju v letih 1922 in 1923 najelo 300.000 din posojila pri Mestni branilnici v Kočevju za zidavo II. nadstropja bivše nemške hiše in popravilo iste ter leta 1926. znesek 240.000 din za nakup Venuševskega posestva in dvonadstropne hiše z gospodarskim poslopjem. Iz pritožbe omenjenih gospodov bi sledilo, da je bilo staro

Javna dražba imovine Dijaškega doma v Kočevju je preložena na 20. september

posestvo toliko vredno, da je Mestna hranilnica dala tako posojilo, ter se prividno zamolči o novem nakupu in dozidavi. Zamolči se tudi, da je bila vsa nepremičnina sodno cenjena na 1.904.566 din ter da je celotnega dolga samo okoli 550.000 din, torej približno toliko, kot ga je bilo najetega. Od Nemcev prevzeto posestvo je sedaj sodno cenjeno na 1.320.713 din, z razliko od preje, da ima hiša še drugo nadstropje, ki je stalo 300.000 din. Na novo pridobljeno posestvo pa je cenjeno na 583.853 din. O realnosti cenitve se bomo mogli še prepričati. Tu bi se kvečjemu lahko vprašali, kako je mogoče, da ni v Ljubljani nobenega zavoda, ki bi priskočil društvu na pomoč s posojilom, ko ja ni prezadolženo. — — — Kje so vzroki? Na to zahteva javnost odgovor! Po časopisju se je svojočasno svetovala tudi prostovoljna delna odprodaja premoženja, da bi se kriil dolg. Javnost želi pojasniti!

† Dekan Anton Skubic:

9

Zgodovina ribniške župnije — pravda kmetov

Sodražica je mogočna vas, ki ima 16 celozemljakov, podložnih Ribnici. Davka dajejo 33 gl 20 kr ter 32 škafov in 16 mer pšenice, 48 škafov prosa, 96 škafov ovs, 32 kokoši, 128 jajc, 240 povesev in 16 voz drv. Tlačanijo kakor drugi in dajo 16 konj za vinsko vožnjo. Desetino dajejo graščaku in župniku v navadnem razmerju. Za površino imajo 32 polmer prosa, 16 kokoši in 240 povesev. Štirje kmetje v Sodražici so podložni Thurnu. Od desetine teh dobi Thurn, ribniški graščak in župnik vsak tretjino. Površine pa dajejo zadnji štirje 8 polmer prosa, 4 kokoši in 60 povesev. En grunt je podložen Bregu. Trije sodražski mlini in ene stope plačujejo 58 kr 2 vinarja davka.

V Žigmaricah je deset celozemljakov, podložnih Ribnici, ki dajejo 19 gl 52 kr 2 vin davka, v naturi pa 20 škafov prosa, 20 škafov in 10 mer pšenice, 50 škafov ovs, 20 kokoši, 80 jajc, 150 povesev in 10 voz drv. Vina ne vozijo. Dva grunta sta podložna ribniškemu župniku. Desetino dobiva graščak in župnik, kakor pri prejšnjih. Površine dajo 24 polmer prosa, 12 kokoši, 18 povesev. Tlačanijo kakor drugi, samo da gnoja ne vozijo, ampak ga samo nakladajo.

Suhadolbnica (sedaj ni več naselbina pod imenom, ampak se je pozneje razdelila v manjše vasi, kakor Globelj, Podklanec)

ima devet zemljišč in sicer osem celozemljakov in en pust grunt, ki daje samo 37 kr davka, drugega nič. V celoti dajejo davka 9 gl 58 kr. V žitu ima dajatev samo šest zemljišč, in sicer 17 škafov in 11 mer pšenice, 11 škafov prosa, 37 škafov ovs, 12 kokoši, 83 jajc, 165 povesev in 6 voz drv. Vina ne vozijo. Tlačanijo kakor v Žigmaricah. Vsi so podložni ribniški graščini. Desetino dajejo v istem razmerju kakor prejšnji, površine pa 26 polmer prosa, 13 kokoši in 195 povesev. V Podklanec plačajo tri mlini 55 kr davka.

Na Gori so štiri celozemljaki, ki dajejo od štirih gruntov in štirih lazov 3 gl 31 kr davka in 1 škaf pšenice. Za tlako dajo štiri konje za vinsko vožnjo ter popravljajo grad in pristavo. Druge tlake in dajatve nimajo, desetini pa se s Suhadolbnico vred in je tudi že površina tam všteta.

Loški potok ima štiri celozemljake, ki dajejo 4 gl davka in štiri tovore soli, drugega nič. Sol morajo pritoriti od Trsta. Podložni so ribniškemu graščaku, ki mu dajejo dve tretjini desetine, tretjino pa bloškemu župniku, kamor so vfarani. Za površino dajejo 8 polmer prosa, 4 kokoši in 80 povesev. Tam pa ima tudi turjaški graščak svoje podložnike, iz čigar gozda smejo jemati les za obode, ki jih je pozneje odkupil ribniški.

Retje ima osem gruntov z devetimi posestniki, ki dajejo davka 6 gl 10 kr in 9 tvorov soli, drugega nič. Podložni so Juriju Hallerju, ki mu dajejo dve tretjini desetine, eno tretjino pa bi moral dobiti bloški župnik, ki pa so mu jo odtrgali lutrovski Turjačani.

V Danah pri Ribnici je imel graščak z Brega šest gruntov, na katerih je sedelo deset posestnikov, ki so dajali davka 7 gl 2 kr, 6 pujskov, 6 jagnjet, 12 mer pšenice, 12 prosa, 36 ovs, 12 fižola in ješprenja, 18 kokoši, 90 jajc, 9 desetičev (kit) prediva. Desetini pa je v Danah ribniški graščak, ki si je delil desetino po navadnem razmerju z župnikom, poleg te pa je graščak dobil še 12 polmer prosa, 11 kokoši, 90 povesev. Vsak polhar mu je moral dati po 10 polhov.

V Bukovici sta dva posestnika podložna Juriju Hallerju, štiri z dvema gruntoma pa graščaku na Igu. Desetini dajejo ribniškemu graščaku in župniku kakor Danci, povrh pa 6 polmeric prosa, 3 kokoši, 43 povesev. Davka ni zabeleženega nikakega.

V Kotu so trije gruntarji, podložni graščaku na Bregu, ki dajejo 2 gl 54 kr davka, 4 mere in tri in pol mere pšenice, 10 mer ovs. Desetino dajejo v Ribnico kakor prejšnji in povrh 6 polmer prosa, 3 kokoši, 50 povesev. Zadnje tri vasi nimajo nikake tlake.

Sajevec s štirimi grunti je tudi podložen Bregu in daje tja dve tretjini desetine, tretjino pa župniku. — Vas Slatnik, ki šteje 30 zemljišč in en mlin s 38 kr davka, je vsa podložna graščini na Bregu, dočim je vas Breg sama last tamošnjega graščaka, so torej samo nesvobodnjaki. Ti so bili res torej sami sužnji. Dajatev vsakega Bregu podložnega grunta se je leta 1570. cenila na 1 gl. Velike Poljane so dajale svojo davščino graščini na Ortneku, ki je imela tudi po nekaterih vaseh v ribniški dolini (v Slatniku) male dohodke.

Spomenica nemških starišev iz kočevskega, novomeškega in črnomeljskega okraja

„Deutsches Volksblatt“ od 31. julija javlja iz Belgrada, da so izročili zastopniki nemškega Kulturbunda pomočniku ministra prosvete posebno spomenico z 10 prošnjami nemških starišev iz novomeškega, črnomeljskega in kočevskega sreza, v kateri zahtevajo otvoritev nemških razredov na nekaterih šolah v teh srezih. Po informacijah novosadskega nemškega glasila so pokazali v ministrstvu prosvete veliko razumevanje za želje nemških starišev.

40 letnica Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani

Z objavo v „Slovenec“ koncem julija leta 1900 je oznanila na novo ustanovljena Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani, da bo s tem dnevom tudi začela uradovati. Tako je začel pred 40 leti delovati domači slovenski zavarovalni zavod, ki je glede na razmere imel poleg svojega gospodarskega pomena tudi velik narodnostni vpliv. Začetek prav gotovo ni bil lahak, toda načela, ki so vodila zavod od prvih dni, so pripomogla, da se je Vzajemna zavarovalnica razrastla v 40 letih v eno najmočnejših in najtrdnjših slovenskih gospodarskih ustanov. 1. avgusta je Vzajemna slovesno praznovala lepi jubilej dela in uspehov, hkrati pa bo, kakor čujemo, dala jubileju še poseben poudarek s tem, da bo na več načinov z denarnimi žrtevami dokazala, da se zaveda socialnih nalog sedanjega časa.

Poročajo

Stara cerkev. Kot smo izvedeli, je bila prestavljena gospa učiteljica Lahajner Julija, dosedaj učiteljica v Stari cerkvi, na novo službeno mesto v Leskovcu. Bila je vzorna krščanska učiteljica, ki je bila vedno ponosna na svojo vzornost in narodno zavest, čeprav je morala ravno radi tega mnogo trpeti. Posebno je vzljubila dobro gospo učiteljico šolska mladina, saj je bila vsem kot dobra mati in najboljša vzgojiteljica. Vsi jo bomo ohranili v najlepšem spominu; na novem službenem mestu pa ji želimo obilo uspehov in sreče.

Ribnica. Naši dijaki organizirani v tukajšnjem Prosvetnem društvu so vprizorili v nedeljo 28. t. m. v dvorani Kmetijske nabavne zadruge zabavno igranje v treh dejanjih „Upniki na plan“. Prireditelj je v vseh ozirih dobro uspela. Igralci so sijajno rešili svoje vloge, če tudi so bile na odru samo mlajše moči, večinoma novinci. Občinstvo je našim mladim delavcem na katoliško-prosvetnem polju med našim narodom dalo najlepše priznanje s tem, da je napolnilo dvorano tako, kot malokaterikrat ob tem letnem času. Sedaj, ko našo kmečko in delavsko mladino večje razni stanovski posli, bi želeli, da bi naši študentje še večkrat poživili življenje v naši organizaciji s kakšno podobno prireditvijo.

Dolenja vas pri Ribnici. Naš priljubljeni dušni pastir, voditelj in organizator gosp. svetnik Karol Škulj je odšel na daljši oddih v zdravilišče v Rogaško Slatino, da se po daljšem času nekoliko odpočije od vseh naporov, ki jih podnaša za nas in za slovenki narod ter si nabere novih moči za svoje plodonosno delo med nami. Ljubeznjivega gospoda smo se v teku let tako privadili, da ga kar pogrešamo v svoji sredi, če ravno vemo, da je nas zapustil le za nekaj dni, saj si skoro ne moremo misliti naše župnije brez njega, ki je nam pomočnik in svetovalec v vseh večnih in časnih zadevah. Iskreno želimo, da bi se g. župnik kmalu vrnil vesel, okrepljen in poživljen med nas svoje vdane župljane in dobri Bog naj ga čuva in ohranja še dolgo let med nami!

Novice

Kočevje

Odhod sreskega načelnika. Poslovil se je od svojih znancev in prijateljev dosedanji okrajni glavar g. Mirko Brezigar ter odšel na svoje novo službeno mesto v Škofjo Loko.

Duhovno berilo

V začetku avgusta praznujemo praznik Spremenjenja Gospodovega. Apostoli so nad lepoto tega prizora vsi izven sebe. Kar vedno bi radi tu ostali, da bi še večkrat gledali to lepoto. Lepota! Kaj je lepota? Tolikokrat govorimo o njej, pa ne vemo kaj je. Sveti Tomaž pravi, da je lepota izžarevanje popolnosti. Ker pa je samo Bog najpopolnejše bitje, je tudi samo On popolna lepota. On je tudi početek vsake vstvarjene lepote. V Bogu je najvišja stopinja tega, kar zasluži ime: lepota, pa naj že govorimo o nevstvarjeni ali vstvarjeni, o duhovni ali telesni lepoti. Nezmerena lepota božja bo enkrat razveseljevala naše povečano oko, ona bo prvi in glavni vzrok naše sreče. Takrat bo veljalo: „Oko ni videlo, uho ni slišalo in človeško srce ne more občutiti, kar je Bog pripravil njim, ki ga ljubijo.“

Kakor pa bomo vsi gledali to lepoto, jo ne bomo gledali na enak način. Vidimo sliko: preprost človek pravi, lepa je. Pride umetnik, pa vse drugače razume to lepoto. Ne gleda le slike, prodira globlje, ceni umetnost, jo občuduje, vse drugače živi. Vsi zveličani bodo gledali Boga, ali ne bodo ga vsi enako spoznali. Kdor je v življenju globlje prodiral v to nevstvarjeno lepoto, jo občudoval, jo ljubil, ji služil, ta bo tudi ob pogledu na to lepoto v večnosti vse drugo občutil, kakor oni, ki je le s težavo in s posebnim božjim usmiljenjem prišel do te sreče.

Prodirajmo torej že v življenju do te lepote božje. Kadarkoli vidiš vstvarjeno lepoto si misli: „Ako je že ta vstvarjena lepota tako velika, kako velik je šele oni, kako lep in vzvišen, ki je vse to vstvaril.“ Vsaka prirodna lepota, vsaka cvetka naj nas dviga k Stvarniku po besedah sv. Avguščina: „Vse me kliče, da te ljubim.“ In zopet bomo govorili z velikim mislecem: „O večno stara in vendar večno nova lepota, prepozno sem te spoznal, prepozno sem te ljubil.“

Na njegovo mesto je prišel novi okrajni glavar g. dr. Bratina iz Ljubljane.

Nesreča: Pri napajanju konj na mestnem napajališču je 26. julija v Rinaži utonil 19 letni hlapec tukajšnjega mesarja g. Hönigmann Vid Schneider iz Tople rebri. Pri belem dnevu je to nesrečo gledalo mnogo ljudi, pa ni bil nihče v stanju mlademu fantu pomagati.

Tatvine so se množile zadnji čas po okoliških vaseh. Oblasti so prijela nekega slavonskega cigana, za katerega je dokazano, da je kradel v Željnah.

Prisilna javna dražba nepremičnin društva Dijaški dom v Kočevju, ki je bila določena za 2. avgust, je s sklepom okrajnega sodišča zaradi zakasnele objave v Službenem listu preložena na 20. september t. l.

S. K. Kočevje. V nedeljo 4. t. m. je bila odigrana v Kamniku revanšna nogometna tekma med S. K. Kočevjem in S. K. Kamnikom, ki se je končala z zmago S. K. Kočevja. Rezultat je bil 5 : 2 (2 : 0).

Občina Kočevje-mesto opozarja na temelju poziva sreskega načelstva z dne 23. julija 1940 št. 8410 na sledeče:

Da se izognemo pomanjkanju premoga za domačo uporabo, naj se že zdaj v poletnih mesecih oskrbijo tako podjetja, trgovci, obrtniki kot ostale prebivalstvo s kurivom! Zaradi večjega izvira goriva ob nastopu zime bo to skoraj nemogoče.

Nova pot na Stojno. Začasna drž. gozdna uprava razlaščenih gozdev gradi novo pot na Stojno. Tekom dneva se sliši v mestu močno streljanje. Delavci razstreljuje skale. Pot se gradi za lažje eksploatiranje gozdnega lesa.

Bloke

Nov letalski rekord na Blokah. Nov letalski rekord na svoji jadrilici je postavil na Blokah 29. julija letalski učitelj Marijan Križman. Startal je v ugodnem vremenu ob 6.45 zjutraj. Izredni zračni tokovi so ga dvignili na 2000 m višine. Neprestano je z jadrelnim letalom krožil nad Blokami, da so ga vsi lahko opazovali. V zraku je bil z brezmotornim letalom 12 ur 43 minut in je tako potolkel jugosl. rekord Acc. Stanojeviča iz Vrčca, ki je bil v zraku 11 ur in 5 minut. Pristal je zdrav in čil.

Statistika

6

Katastrska (davčna) občina in kraj	Pr. 1931	Župnija	Ljudska šola
6. Občina Loški potok			
Površina: 5303 ha 57 a 97 m ² — 2497 preb.			
Hrib	845	Loški potok	Loški potok
Hrib (Loški pot.)	475		Loški potok
Srednja vas . . .	126	„	„
Šegova vas . . .	229	„	„
Tabor	15	„	„
Retje	955	„	„
Mali log	315	„	„
Retje	640	„	„
Travnik, avt. post.	697	„	„

(Dalje prihodnjic.)

Povišane telefonske takse. Poštni minister je povišal telefonske pristojbine s 1. avgustom. Navadni poziv je povišan od 5 na 8 din, nujni od 10 na 16 din, telefonsko obvestilo od 5 na 8 dinarjev. Podnevi stane običajni razgovor v I. coni do 25 km 8 din, v II. coni od 25 km do 50 km 12 din, v III. coni od 50 km do 100 km 18 din, v IV. coni od 100 km do 200 km 24 din, v V. coni od 200 km do 300 km 30 din, v VI. coni od 300 km do 400 km 36 din, v VII. coni preko 400 km 42 din.

V nočnem času so pristojbine nekoliko manjše. Pristojbine za brzojavke v notranjem prometu so se podražile s 1. avgustom in sicer: Za vsako navadno brzojavko velja zdaj beseda 1 din, najmanjši znesek za brzojavko je pa 10 din. Pristojbina za nujno brzojavko je dvojna in stane vsaka beseda 2 din, najmanjši znesek je pa 20 din. Za odgovor je treba plačati za besedo 1 din, za nujni odgovor pa po 2 din.

Zunanji pregled

Po sestanku v Solnogradu - Romunski zastopniki v Rimu - Za stabilizacijo razmer na jugovzhodu

Nemška vlada je povabila v Nemčijo slovaške, romunske, madžarske in bolgarske državnike. Namen razmer in ohranitev miru na jugovzhodu vse dotlej, dokler Nemčija in Italija ne opravita z Anglijo. V Solnograd so prispeli predsednik romanske vlade Gigurtu in zunanji minister Manoilescu, naslednji dan pa predsednik bolgarske vlade Filov in zunanji minister Popov, poleg pa slovaška državnik Tiso in Tuka. Posamezne delegacije se med seboj niso sešle. Delegate sta vsakokrat sprejela nemški zunanji minister Ribbentrop in kancler Hitler. Vsaka izmed delegacij je razložila težnje svoje države, ki jih bo Nemčija proučila. V Solnogradu niso sklepali kakšnih pogodb, temveč so imeli samo posvetovanja. Razpravljali so pred vsem o razmerju med Madžarsko in Slovaško, med Madžarsko in Romunijo, med Romunijo in Bolgarijo, med Romunijo in Sovjetsko Rusijo ter med Sovjetsko Rusijo in Madžarsko. Nemčija in Italija sta slej ko prej za stabilizacijo razmer na jugovzhodu in želita, da bi južnovzhodne države mirno med seboj revidirale svoje meje ali pa revizijo meja preložile do konca vojne. To je zlasti v gospodarskem interesu obeh vojskujočih se držav. Vse teritorialne spremembe so baje preložene na konec vojne.

Predsednik romunske vlade Gigurtu in zunanji minister Manoilescu sta iz Solnograda odpotovala naravnost v Rim, kjer sta ju sprejela zunanji minister Ciano in Mussolini.

Ustvarjanje političnih pogojev za borbo proti angleškemu imperiju - Govoril Sovjetski komisar Molotov: Prijateljstvo med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo nerazdružljivo - Japonska z Nemčijo

V tem velikem okviru so v preteklem tednu nastopili nekateri dogodki, ki so položaj že bolj razjasnili. Na splošno smemo reči, da se je nemški in italijanski diplomaciji posrečilo, da pridobita za sebe prijateljsko zadržanje Sovjetske Rusije in Japonske, med tem ko sta na jugovzhodu Evrope dosegli, da je tamkaj možnost vsakega nadaljnega angleškega vpliva izginila ter da odslej lahko sami po svoje preurejata južnovzhodno Evropo, tako da od te strani ne bo nobene ovire med končnim napadom na angleški imperij. Nadalje izbaja iz govora, ki ga je imel sovjetski komisar za zunanje zadeve Molotov v četrtek popoldne, da so bili vsi angleški poizkusi, da se približajo Sovjetski Ru-

siji, brezuspešni, ker da je prijateljstvo med Sovjeti in Nemčijo nerazdružljivo, trajno, iskreno in temelj sovjetske zunanje politike. Nemčija torej v vsakem pogledu sme računati na povsem prijateljsko zadržanje sovjetske vlade in se ji na tem prostoru nikakor ni treba bati nobenih presenečenj. Končno so pa prišle v preteklem tednu še izjave nove japonske vlade, ki prav tako poudarjajo složnost med Japonsko in državama osišča Rim-Berlin, kar je Japonska vlada še posebej podčrtala s tem, da je izzvala nov oster spor z Anglijo in prijavila svoje zahteve do francoski Indokine in do nizozemskega otočja v Vzhodni Indiji.

Po neuspehih Anglije v Evropi uspeh v Ameriki

Toda na drugi strani pa so dogodki preteklega tedna pokazali, da je bila angleška diplomacija, ki je žela same neuspehe v Evropi in v Aziji, bolj srečna na ameriškem kontinentu. Na podlagi dogodkov preteklega tedna, je dovoljena trditev, da se nahaja ameriški kontinent s svojimi simpatijami v pretežni meri na strani Anglije. Konferenca vseh ameriških držav na Havani je predloge Sev. ameriške vlade, ki so tako z gospodarskega kakor političnega stališča Angliji v veliko podporo. Poleg tega pa je Sev. Amerika začela z ogromnim oboroževanjem. Saj je pretekle dni dovolila 450 novih milijard din za oborožitev, kar pomeni toliko, kolikor bi Jugoslavija v 30 letih izdala za vse potrebe svojega državnega proračuna. Takšno oboroževanje je jasen migljaj Sev. Amerike, da se pripravlja tudi ona, da ob strani Anglije poseže v boj v tistem trenutku, ko bi bili ameriški interesi prizadeti bodisi od Japoncev na Tihem morju, bodisi od katere koli velesile na severni ali južni ameriški celini.

Začetek večjih bojev

Na nemško-angleškem bojišču so uradna poročila obeh vojskujočih se taborov poročala o vsakodnevnih poletih bombnikov na eno in drugo stran ter o škodi, ki so jo bombardiranja prizadejala enemu odnoso drugemu protivniku. Nemško poročilo pravi, da so nemški bombniki s sodelovanjem pomorskih edinic v petih tednih, od kar trajajo povečani letalski napadi na Anglijo uničili za en milijon 250.000 ton angleških ladij, in da so številni napadi nemških bombnikov na angleška pristanišča onesposobili vsa velika pristanišča na zahodni in južni obali Anglije, med njimi tudi londonsko. Angleška poročila pa priznavajo samo izgubo 250.000 ton ladij in le manjše poškodbe v pristaniščih, med tem ko trdijo, da so angleški bombniki pri svojih vsakodnevnih napadih na nasprotnikove postojanke uničili veliko petrolejskih skladišč, letališč, železniških križišč in tovarn za letala. Neka nemška poročila navajajo, da so Angleži izgubili 370 letal, angleška poročila pa trdijo, da so Nemcem uničili 280 letal. V glavnem smemo reči, da so bili boji preteklega tedna stopnjujoča se priprava na veliki splošni nemški napad na angleški imperij, ki pa bo od napada na Francijo različen v toliko, da ne bo povsem bliskovitega značaja, ampak napad za izčrpanje in postopno uničenje nasprotnika. Nemške izjave pravijo, da je napad povsem pripravljen, angleški ministri pa so od svoje strani odgovarjali, da je tudi obramba pripravljena.

Na italijansko-angleškem bojišču je bilo tudi veliko delovanje letalstva. Tukaj se angleško letalstvo, v glavnem napadalno, ni udeleževalo, med tem, ko so Italijani vsak dan napadali angleške pomorske postojanke po vsem Sredozemlju. Do hujšega spopada je prišlo proti koncu tedna med italijanskimi bombniki in angleškimi bojnimi ladjami v bližini Balearov. Na suhem so italijanske čete na treh odsekih absinske meje nekoliko napredovale v angleški Sudan in v angleško Kenyo. Po poročilih proti koncu tedna so tudi tukaj v teku velike priprave, da bi Italija mogla istočasno z Nemčijo preiti k splošnemu napadu na Anglijo, medtem

Vozni red: Ljubljana—Grosuplje—Kočevje (velja od 19. maja 1940)

5:25	7:50	13:36	18:50	—	od	Ljubljana	do	6:50	8:36	15:01	20:21	22:30			
6:03	8:34	14:15	19:29	—	do	Grosuplje	od	6:16	8:02	14:27	19:46	21:55			
P	P	P	P	km		Postaje		P	P	P	P tova ¹	izl. ²			
6:13	8:45	14:29	19:43	—	od	Grosuplje	do	5:53	7:46	14:05	19:20	21:43			
6:26	8:58	14:41	19:57	7		Predolje		5:41	7:24	13:52	19:08	21:31			
6:35	9:07	14:49	20:06	11		Čušperk		5:43	7:26	13:44	19:01	21:24			
6:48	9:21	15:02	20:20	18		Dobrepolje		5:21	7:13	13:31	18:48	21:13			
7:00	9:33	15:14	20:32	25		Velike Lašče		5:11	7:02	13:20	18:37	21:03			
7:18	9:51	15:32	20:50	33		Ortnek		4:55	6:40	13:04	18:21	20:48			
7:25	9:58	15:39	20:57	36		Žlebič-Sodražica		4:45	6:30	12:54	18:12	20:37			
7:32	10:06	15:47	21:05	40		Ribnica		4:37	6:22	12:46	18:05	20:29			
7:40	10:14	15:55	21:13	46		Lipovec		4:28	6:13	12:37	17:56	20:20			
7:50	10:25	16:05	21:24	52		Stara cerkev		4:17	6:02	12:26	17:45	20:09			
7:55	10:30	16:10	21:29	55	do	Kočevje	od	4:10	5:55	12:20	17:40	20:02			
6:08	8:37	12:18	14:21	17:44	19:38	76	od	Grosuplje	do	6:06	7:59	14:19	17:26	19:36	21:47
7:37	10:07	14:00	15:54	19:14	21:07		do	Novo mesto	od	4:37	6:20	12:47	15:56	18:00	20:22
km	Ljubljana	od	5:40	7:05	8:00	11:50	14:36 ²	15:40	19:15	23:30					
43	Otoče (Brezje)	do	6:59	8:25	9:22	13:05	15:35	16:57	20:46	0:47					
	Otoče (Brezje)	od	6:15		11:03	14:53	16:43	19:17	19:55 ²	20:33					
	Ljubljana	do	7:22		12:15	16:06	17:51	20:33	21:16	21:50					

¹ ob delavnikih — ² ob nedeljah in praznikih.

ko angleška vlada objavlja, da je za ta primer dobila okrepitev iz Avstralije.

O dnevu, kdaj se bo napad na Anglijo začel, krožijo različne novice. Verjetno pa je, da ni več daleč, ker tudi politične okoliščine govorijo za to, da bosta Nemčija in Italija v najkrajšem času skušali izsiliti odločitev.

Dva „glušca“

Bilo je leta 1881, ko sem bil kot bogoslovec doma na počitnicah, pa me pride obiskat bogoslovec Fr. R. iz P. gr., ki je bil kasneje župnik v M. na Gorenjskem. Šel je v Škocjan obiskat starega strica, ki ga še ni nikoli videl ne poznal. Drugi dan sem ga spremil do Lahnica in mu povedal, kako naj hodi. Ko pride v Škocjan, se je oglasil v župnišču, kjer je bil takrat Janez Grm, star in častitljiv mož. Pri župniku pa je bil ravno takrat znani dolenski šaljivec L. Ta se bogoslovcu precej penudi, da ga spremi do strica in mu pokaže, kje stanuje. „O, vam bom prav hvaležen,“ pravi bogoslovec, „če greste z menoj“. Med potjo do strica pa pravi L. bogoslovcu: „Veste, g. bogoslovec, vaš stric je pa precej gluh, boste morali glasno govoriti, da se bosta s stricem mogla razumeti.“ „A tako“, pravi bogoslovec, „sem vam hvaležen, da ste me na to opozorili“. Ko pride L. k stricu in mu pove, da ga je prišel obiskat njegov nečak iz P. gr., še pristavi: „Pa veste, ta g. bogoslovec, vaš nečak, je pa precej gluh, boste morali glasno govoriti z njim, da vas bo slišal.“ „Prav, da ste mi to povedali,“ pravi stric. Ko pride nečak-bogoslovec k stricu, začne prav glasno govoriti in mu praviti, kako ga veseli, da ga vidi, ker ga do zdaj ni poznal, in da prinaša od doma lepe pozdrave. Pa tudi stric začne prav glasno govoriti, da tudi njega veseli, da ga je prišel

obiskat. Tako sta kričala drug na drugega. Nazadnje se je pa stricu le preveč zdelo, da njegov nečak tako kriči nad njima in mu pravi: „Pa Francelj, zakaj pa tako kričiš nad menoj, saj jaz nisem gluh!“ Francelj pa mu odgovori: „Stric, kaj niste gluhi? Saj jaz tudi nisem, zakaj pa vi tako kričate?“ L. pa jo je bil za poprej popihal, da ni slišal, kako sta kričala stric in njegov nečak, dva glušca, katerih pa nikdo ni bil gluh. Š.

Študentovska

Pred kakimi 80 leti je imel g. dekan v L. na Gorenjskem nečaka-študenta, ki je prihajal vsako leto k njemu na počitnice. Pa se je seznanil študent z drugim študentom Digušem. Temu je povedal, da ima njegov stric-dekan v klet vino v butilkah. Študenti so pa radi žajni in tudi posebno radi pijejo, če dobijo vino zastoj. Pa sta premišljevala naša dijaka, kako bi prišla do dekanovega vina v steklenicah. Študentje so pa iznajdljivi. Pa sta jo „pogrunjala“. Vzela sta butiljko, odbila ji vrat in vino izpila, prazno steklenico z odbitim vratom pa sta položila na prejšnje mesto. Ko prinese opoldan služkinja obed na mizo, pa potoži: „Oh, gospod dekan! Kakšna nesreča! Eno butiljko v kleti je razneslo in vino se je razlilo, da ga je zemlja popila.“ Gospod dekan pa mirno odgovori: „Kaj hočemo, to je vinska moč. To je znamenje, da je vino res dobro in močno, da razganja steklenice.“ Čez nekaj dni pa pravi služkinja opoldan zopet: „Zopet je razneslo eno steklenico. To mora biti pa res prav močno vino.“ Kaj je bilo pa potem z ostalimi butilkami, če jih je še „vinska moč“ raznašala, o tem pa molči zgodovina. — To je študentovska zgodba o moči vina, ki razganja steklenice. Š.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA - LJUBLJANA

priporoča:

- Mihelič Franc: ZDRAVILNE RASTLINE. O njih nabiranju, gojenju in uporabi. 251 strani. Knjigi je priložen atlas zdravilnih rastlin na 26 tabelah s 86 slikami v barvotisku. Najnovejše in najpopolnejše delo o tem predmetu. Cena trdo vezani knjigi 85 din, v platnu 95 din.
- Dr. Reya Oskar: VREMENOSLOVJE. Poljudna izdaja. 120 strani s 46 slikami. Prepotrebna knjiga za vsakogar, ki hoče razumeti katerikoli vremenski pojav. Cena trdo vezani knjigi 50 din, v platnu 60 din.
- Humek Martin: DOBER SADJEVEC. Druga pomnožena izdaja. 75 strani. Potrebno navodilo, kako ga izdelujemo in kako z njim ravnajmo, da dobimo okusno in stanovitno pijačo. Cena 16 din.
- Humek Martin: SADJE V GOSPODINJSTVU. Tretja pomnožena in izpopolnjena izdaja. Praktični priročnik za naše gospodinjke za konzerviranje sadja. Cena 24 din, vezano 32 din.
- Remec R.: VARČNA KUCHARICA. Navodilo za pripravo okusnih in tečnih jedi s skromnimi sredstvi. 232 strani. Cena 36 din.

Jugoslovanska knjigarna - Ljubljana

Naša čisto domača zavarovalnica za vse vrste zavarovanj je edinole

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Požar - Življenje - Posmrtnina - Doba - Starostna preskrba - Avtomobili - Vlomska tatvina - Nezgode - Jamstvo - Steklo - Zvonovi. — Člani prejemajo mesečnik „Našo moč“.